

01

INNOVAATTORIT JA SJOITTAJAT

Tuodaan vihreän siirtymän innovaattorit ja sijoittajat yhteen kokeilemaan uusia toimintamalleja ja -tapoja ja etsimään avauksia yhteistyölle.

EU:n Green Deal ja Suomen kestävän kasvun ohjelma tukevat vihreän siirtymän toteuttamista. Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan siirtymistä pois fossiilisten energialähteiden luomasta kasvusta kohti vihreisiin ratkaisuihin nojaavaa kasvua. Suomen kestävän kasvun ohjelmassa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta nostetaan keskeiseksi keinoksi vauhdittaa kestävästä kasvua.

Vihreän siirtymän innovaattorit ja innovaatiot tarvitsevat myös rahoitusta. Vihreä siirtymä luo mahdollisuuden globaaliin liiketoimintaan kestävällä pohjalla ja kiinnostaa täten myös kansainvälisiä sijoittajia. Varsinais-Suomessa hyviä mahdollisuuksia löytyy muun muassa meriteollisuudesta ja sähköisestä liikkumisesta. Innovaattorien ja sijoittajien yhteistyötä tarvitaan investointitarpeiden määrittelyssä. Uudenlaisia konsortioita voidaan luoda esimerkiksi ideakilpailujen ja kokeilualustojen avulla.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 1) Maakunnan kilpailupotentiaali ja innovaatiokyvykyys moninkertaistuvat, kun korkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten, yritysten, julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyö synnyttää ratkaisuja globaaleihin ympäristöhaasteisiin.

VERKOSTOT

- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-ilmastovastuujasto
- MYR-elinkeinojasto
- MYR-maaseutujasto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Business Finland
- Horisontti Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 13 ILMASTOTEKOJA | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

02

RATKAISUJEN DEMONSTRAATIOKOHTEET

Toteutetaan pilotointi- ja demonstraatiokohteita, joilla edistetään alueen ympäristö- ja ilmastohaasteiden ratkaisujen kaupallistamista ja levittämistä.

Kestävien toimintojen kaupallistamiseksi on tutkimus- ja selvityshankkeissa tunnistettu useita mahdollisuuksia. Varsinais-Suomen alueeltakin löytyy useita sivuvirtoja tai tuotannon kehittämisen keinoja, joita hyödyntämällä voidaan saada lisättyä kestävästi ja taloudellisesti uutta elinkeinotoimintaa. Nämä keinot parantavat niin ympäristön tilaa, sosiaalista hyväksyttävyyttä kuin taloudellista tuloa. Hyviä esimerkkejä ovat kemian alan uusien tuotteiden mahdollisuudet ravinne- ja metsäteollisuudessa, biokaasun nesteytys tai tekstiilikierron kehittäminen teolliseen mittakaavaan. Myös varsinaissuomalaisella rakennusteollisuudella, erityisesti sementti- ja eristeteollisuuden toimijoilla, on merkittäviä tavoitteita ja ratkaisuja hiilineutraalimpien tuotteiden valmistuksessa ja kehittämisessä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 1) Maakunnan kilpailupotentiaali ja innovaatiokyvykyys moninkertaistuvat, kun korkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten, yritysten, julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyö synnyttää ratkaisuja globaaleihin ympäristöhaasteisiin.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujasto
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Business Finland
- Horisontti Eurooppa
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO | 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

03

JULKISET HANKINNAT

Vauhditetaan kiertotalous- ja vähähiilisyysratkaisuja julkisten hankintojen avulla.

Kiertotalous on talouden toimintatapa, jossa taloudellista hyötyä tuotetaan maapallon kantokyvyn rajoissa, pitämällä materiaalit ja tuotteet kierrossa mahdollisimman pitkään. Julkisiin hankintoihin vuosittain käytävä rahasumma vastaa noin 16 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Osaavilla hankinnoilla voidaan siis merkittävästi edistää uudenlaisten, kestävien ratkaisujen syntymistä sekä innovatiivisten palveluiden ja teknologioiden kehittymistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi uudet palvelumallit, kestävät liikkumisen ratkaisut tai vaikkapa puurakentamisen edistäminen.

Jotta hankinnoilla saadaan aikaan julkisen sektorin moninaisia tarpeita ja tavoitteita vastaavia ratkaisuja, on parannettava markkinoiden kykyä ennakoida tulevia hankintatarpeita, mikä mahdollistaa tarpeenmukaiset laadukkaat tarjoukset. Työkaluina voidaan käyttää ennakoivan vuoropuhelun ja viestinnän lisäämistä sekä hankinnan valmisteluun ja markkinakartoitukseen panostamista. Kun julkisissa hankinnoissa panostetaan aiempaa enemmän tulospäristeisiin hankintakäytäntöihin, voidaan tavoitteet saavuttaa materiaali- ja teknologianeutraalisti. Valintaperusteina tulee nykyistä enemmän painottaa kokonaiskestävyyttä ja -kannattavuutta useamman eri hyödyn kautta, eikä painottaa vain taloudellisesti kustannustehokkainta ratkaisua.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 2) Bio- ja kiertotalous on kannattavaa liiketoimintaa. Uudet bio- ja kiertotalouden toimialamme sekä hiilineutraali energijärjestelmä ovat vankassa asemassa maakunnan elinkeinorakenteessa.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Maaseudun kehittämisohjelma
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

04

BIO- JA KIERTOTALOUSEKOSYSTEEMIT

Perustetaan kuntien kanssa yhteistyössä paikallisia ja alueellisia bio- ja kiertotalousekosysteemejä.

Kiertotalouden arvoketjut eivät katso maantieteellisiä rajoja. Kun tarve on sekä vahvistaa olemassa olevia arvoketjuja että tunnistaa uusia, täytyy eri jakeiden ketjuja tarkastella laajapohjaisena kuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien yhteistyönä. Näin mahdollistetaan materiaalien kierto ja jatkohyödyntäminen. Biotalous merkittävimmät virrat ja lisäarvopotentiaali liittyvät metsätalouden ja ruokaketjun toimintoihin.

Paikallisten ja alueellisten ekosysteemien syntyminen edellyttää kunnan aktiivista mukanaoloa sekä yhteistyökumppanina ja aluekehittäjänä, että infran suunnittelijana, julkisena tilaajana ja hankkijana, ja paikallisena viranomaisena. Yritykset, maanomistajat ja myös perustettavat hyvinvointialueet ovat merkittävässä roolissa yhteistyön ja uusien ratkaisujen etsimisessä ja kehittämisessä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 2) Bio- ja kiertotalous on kannattavaa liiketoimintaa. Uudet bio- ja kiertotalouden toimialamme sekä hiilineutraali energiajärjestelmä ovat vankassa asemassa maakunnan elinkeinorakenteessa.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Maaseudun kehittämisohjelma
- Central Baltic Interreg
- Baltic Sea region Interreg
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO | 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

05

HIILINEUTRAALI ENERGIAJÄRJESTELMÄ

Rakennetaan hiilineutraalia energiajärjestelmää Varsinais-Suomen ilmastotiekartan mukaisesti.

Päätös uusiutuvan energian tuotantoon siirtymisestä on jo merkittävältä osin tehty suurissa, pääosin lämpöä tuottavissa energialaitoksissamme. Maakunnan energiantuotannon määrää voidaan lisätä merkittävästi tuuli-, aurinko- ja bioenergian sekä muiden uusiutuvien energiajakeiden tuotannon osalta. Ilmastotiekartan toimenpiteissä on nostettu esiin mahdollisuuksina muun muassa energiatehokkuuden lisääminen ja öljylämmityksestä luopuminen, aurinkoenergian tuotannon luvituksen sujuvoittamisen sekä kuntien tukeminen tuulivoimatuotannon alueiden käyttöönotossa.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 2) Bio- ja kiertotalous on kannattavaa liiketoimintaa. Uudet bio- ja kiertotalouden toimialamme sekä hiilineutraali energiajärjestelmä ovat vankassa asemassa maakunnan elinkeinorakenteessa.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-maaseutujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Maaseudun kehittämisohjelma
- Central Baltic Interreg
- Baltic Sea region Interreg
- Horisontti Eurooppa
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

06

MAATALOUDEN RATKAISUT

Tehdään Varsinais-Suomesta maatalouden kestävien ratkaisujen pilotointialue: lisätään vaikuttavimpien viljelymenetelmien käyttöä ja kokeillaan ennakkoluulottomasti uusia ratkaisuja.

Varsinais-Suomi on Suomen ruoka-aitta ja merkittävä ruoantuottaja. Kestävä ja kannattava alkutuotanto on tärkeä huoltovarmuustekijä, jonka jatkuvuuteen ja vakaaseen toimintaympäristöön tulee panostaa. Kestävästi tuotettu ruoka on myös vahva erottautumistekijä kansainvälisillä markkinoilla.

Käynnissä on useita toimia, joilla maataloudesta tulevaa ravinnevalumaa pyritään pienentämään. Koska Saaristomereen päätyvästä kuormituksesta kuitenkin yhä noin 70–80 prosenttia on peräisin maataloudesta, on sieltä löydettävissä suurimmat muutoksen mahdollisuudet. Maatalouden kuormituksen vähentämisessä Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) toimenpiteiden toimeenpano, kohdentaminen ja riittävä rahoitus on tärkeää.

Pilotointialueella voidaan kokeilla erilaisia viljelymenetelmiä, joilla vähennetään vesistöjen kuormitusta. Toimenpiteiden on hyvä täydentää yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmää ja toteuttaa CAP:n ulkopuolelle jääviä toimenpiteitä. Keskeisenä tarkoituksena on huomioida keskenään erilaisten viljelyalueiden tarpeet ja löytää niille parhaiten soveltuvat ratkaisut. Tärkeää on myös skaalata kokeilupinta-alaa, jolloin vaikuttavuudesta saadaan todellisia tuloksia. Kestävien menetelmien käyttöönottoa tuetaan neuvonnan avulla.

Syksyisin levitettävä lanta huuhtoutuu leutoina ja sateisina talvina pelloilta vesistöihin, joten lannan syyslevityksestä luopumista tulisi kokeilla pelloilla, joille ei tehdä syyskylvöjä. Talviaikaista kasvipeitteisyyttä puolestaan tulisi laajentaa vähintään kaikille niille pelloille, joille tehdään syyslannoitus. Maanparannusmenetelmillä huolehditaan pellon kasvukunnosta ja kyvystä sitoa ravinteita. Toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti kaikkein kuormittavimmille ja eroosioherkille peltolohkoille.

Vesienhallinnalla sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja hallitaan ravinnevalumia. Maatalouden vesienhallinnassa suositaan luontopohjaisia menetelmiä. Peltojen kuivatuksesta siirrytään luonnonmukaisen peruskuivatukseen ja mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi säätösalaajitukseen.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 3) Itämeren alueen ympäristö- ja ilmastokestävin maatalous puolittaa ravinnevalumat ja parantaa Saaristomeren tilan tyydyttävästä hyvään.

VERKOSTOT

- Vesienhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-maaseutujaosto
- Vesistökuunnostusverkosto

RAHOITUS

- Maaseudun kehittämisohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

2 EI NÄLKÄÄ | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

07

SAARISTOMEREN SEURANTAJÄRJESTELMÄ

Tuotetaan avoin Saaristomeren ja sen valuma-alueen seuranta- ja monitorointijärjestelmä, joka hyödyntää ravinnevaluma- ja ravinnekuormitustietoja.

Saaristomeri on Itämeren huonokuntoisimpia merialueita ja sen valuma-alue Itämeren suojelukomission pahimpien kuormittajien listalla. Tähän on tultava muutos. Laajan ja kattavan tutkimustiedon avulla voidaan suunnitella ja ohjata parhaat käytännön menetelmät ravinteiden hallintaan.

Ravinteiden liikkumisen kokonaisketjun hallinta tarvitsee koottua tietoa muun muassa maaperästä, maaperän ravinnetasosta, muokkaus- ja lannoitustekniikoista, viljelytavoista, ravinnepitoisuuksista, vesitaloudesta ja muista ravinteiden kiertoon vaikuttavista tekijöistä. Erityisesti hajakuormituksen seurantaa tulisi tehostaa sekä valuma-alueella että saaristossa.

Avoimen tiedon merkitys uusien ratkaisujen kehittämisessä on merkittävä ja mahdollistaa laajan yhteistyön Itämeren keskeisen ympäristöongelman ratkaisemiseksi. Yhteistyössä pitää olla mukana viljelijät, MTK, ProAgria, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, kunnat, MMM, YM ja ELY-keskukset. Kansainvälinen näkökulma ja yhteistyö on oleellinen osa yhteistyön onnistumista.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 3) Itämeren alueen ympäristö- ja ilmastokestävin maatalous puolittaa ravinnevalumat ja parantaa Saaristomeren tilan tyydyttävästä hyvään.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Vesienhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-maaseutujaosto
- Vesistökuunnostusverkosto

RAHOITUS

- Baltic Sea region Interreg

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

08

VARSINAISUOMALAINEN RUOKA

Tehdään varsinaissuomalaisesta ympäristövastuullisesti tuotetusta ruoasta vahva brändi.

Ruokaketjulla on Varsinais-Suomessa merkittävä rooli monella tapaa: se on suuri työllistäjä, matkailun veto-voimatekijä sekä uusien innovaatioiden synnyttäjä. Maakunnassamme on lukumäärällisesti kaikkein eniten jalostavia elintarvikeyrityksiä Suomessa sekä laaja-alaisin osaaminen eri kasvilajien viljelyyn. Ruokaketjulla on monenlaisia ympäristövaikutuksia, mutta myös ratkaisun mahdollisuuksia. Ilmastokriisi ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vaativat toimia globaalin ruokajärjestelmän uudistamiseksi ja paikallisesti sopeutumiskyvyn vahvistamiseksi.

Yhdeksi ratkaisun keskeisistä avaimista on tunnistettu paikallisuus ja nykyisen ruokaketjun ympäristövastuullisuuden vahvuuksien ja kehittämiskohteiden määrittäminen. Ruokatietyö ja muuttuva ruokakulttuuri näkyy sekä kotien että julkisen sektorin ruokalautasilla. Varsinaissuomalaisella ruokaketjulla on jo nyt ympäristövastuullisuuteen liittyviä vahvuuksia, joita korostamalla on mahdollista saada varsinaissuomalaiselle ruokaketjulle uutta elinvoimaa sekä vahvempia yhteistyöverkostoja niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Ympäristövastuullisen ruoan brändi ja esimerkiksi valmistelussa oleva alkuperä- ja laatumerkintä edistävät moniulotteisesti maakunnan kestävä kehitystä ja parantavat eettisen ja ekologisen ruoantuotannon toimintaedellytyksiä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 3) Itämeren alueen ympäristö- ja ilmastokestävin maatalous puolittaa ravinnevalumat ja parantaa Saaristomeren tilan tyydyttävästä hyvään.

VERKOSTOT

- Ruokakehittäjien foorumi
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Maaseudun kehittämisohjelma
- Euroopan meri- ja kalatalousrahasto

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

2 EI NÄLKÄÄ | 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA

09

MAATALOUDEN VIRRRAT

Lisätään maatalouden virtojen hyödyntämistä biolaitoksissa, lannan prosessointia, sekä edistetään sekoitevelvoitteen käyttöönottoa.

Maatalouden materiaalivirtojen hyödyntämisellä on suuri potentiaali niin ravinteiden käytön kuin energiantuotannon saralla. Erityisesti maatalouden lantaa on maantieteellisesti Varsinais-Suomessa paikoin liikaa, jolloin ympäristöllisesti kestäväntä on sen prosessointi ja hyödyntäminen alueilla, joilla siitä on vajausta. Potentiaalisiksi raaka-aineiksi on lannan ohella tunnistettu olki ja järviruoko. Virtojen hyödyntäminen edellyttää kuitenkin tehokasta logistiikkaa ja toisinaan keskitettyä ja toisinaan paikallista hyödyntämistä. Materiaalivirtojen hyödyntämisellä voidaan saavuttaa uusia elinkeinoja maaseuduille sekä parantaa maatalouden toimijoiden kannattavuutta ja energiaomavaraisuutta.

Sekoitevelvoitteen määrän kasvattaminen lisää kysyntää ja kannattavuutta liikennekäyttöön soveltuvien polttoaineiden tuotannolle. Biokaasun tuotannon, ravinnekierron edistämisen ja energiaomavaraisuuden osalta maakunnasta löytyy jo hyviä esimerkkejä Vakka-Suomen alueelta. Teollisessa mittakaavassa biokaasun nesteytys mahdollistaa korkeamman arvon tuotteen tuotannon, joka entisestään lisää kannattavuutta.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 3) Itämeren alueen ympäristö- ja ilmastokestävin maatalous puolittaa ravinnevalumat ja parantaa Saaristomeren tilan tyydyttävästä hyvään.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Maaseudun kehittämisohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO | 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

10

MONIPAIKKAISUUDEN EDELLÄKÄVIJÄ

Tehdään Varsinais-Suomesta monipaikkaisuuden edelläkävijä, missä on myös saaristossa ja maaseuduilla hyvä digitaalisten ja liikkumisen yhteyksien saatavuus.

Monipaikkaisuus on käsitteenä noussut voimalla esiin koronapandemian ja kasvaneen etätyötarpeen seurauksena. Monipaikkaisuudella tarkoitetaan perinteisesti sitä, että ihmiset asuvat ja toimivat useassa eri paikassa. Varsinais-Suomessa tähän liittyvä mökkiläisyys, sittemmin ”kakkosasuminen”, on tosin aina ollut tyypillistä.

Monipaikkaisuus on kuitenkin perinteisen mökkeilyn lisäksi myös sitä, että ihmiset eivät pelkästään vietä aikaa vapaa-ajanasunnoillaan vaan myös toimivat aktiivisesti siellä ja sieltä käsin; monipaikkaiset ihmiset tekevät työtä etäyhteyksien kautta, he osallistuvat aktiivisesti ”kakkoskuntansa” toimintaan, käyttävät sen julkisia palveluita, vaikuttavat siellä paikallisesti sekä osallistuvat erilaisiin aktiviteetteihin, esim. kulttuurierientoihin.

Monipaikkaisuus ei myöskään rajoitu pelkästään omistuspohjalta hallittuihin perinteisiin kesämökkeihin vaan se voi perustua lyhytaikaisempiin vierailuihin vaikkapa vuokramökeillä, hotelleissa tai muissa kohteissa, joissa on tekniset (erityisesti digitaaliset) valmiudet etätyön tekoon tai etäopiskeluun, ja joissa ihminen säännöllisesti viettää aikaa ja pyrkii toimimaan aktiivisesti.

Monipaikkaisuudella on keskeinen merkitys Varsinais-Suomen kehitykselle ja positiivisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä kaupunki- ja maaseutualueiden välillä. Saaristoalueemme ovatkin monipaikkaisuuden edelläkävijöitä. Monipaikkaisuuden toteuttamiseksi tarvitaan kuitenkin mm. toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä sekä vaikuttamismahdollisuuksia. Työpaikoilta se edellyttää organisaatiokulttuurin muutosta ja hybridityökentelytapojen kehittämistä. Kunnille monipaikkaisuus asettaa haasteita palvelutarjonnan mitoittamisessa, koska monipaikkaisten henkilöiden tarpeet saattavat yllättäen kuormittaa kunnan resursseja.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 4) Kaupungit ja maaseudut toimivat tasapainoisesti rinnakkain ja kehittyvät omista lähtökohdistaan käsin.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-maaseutujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Maaseudun kehittämisohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

11

MAAKUNNALLINEN JOUKKOLIIKENNE- JÄRJESTELMÄ

Kehitetään maakunnan laajuinen joukkoliikennejärjestelmä, joka muodostuu seudullisista ratkaisuksista ja eri liikennemuotojen solmupisteistä.

Maakunnallisen paikallisjunaliikenteen käynnistäminen niin, että se vastaa kuntien kehittämisen ja liikkumisen tarpeita, antaa hyvän alustan ja mahdollistaa kestäviin liikkumismuotoihin tukeutuvien matkaketjujen kehittämistyön.

Varsinais-Suomen rataverkkoa hyödyntävän paikallisjunaliikenteen toiminnan elvyttäminen edellyttää radan varren solmupisteiden kehittämistä siten, että niiden ympäristöt tukevat joukkoliikennesyhteensopivia kulkutapoja, kuten kävelyä ja pyöräilyä, ja seudullisia joukkoliikennejärjestelmiä muuallakin kuin Turun seudulla. Seudullista joukkoliikennejärjestelmää on kehitettävä perinteisen linja-autoliikenteen lisäksi kutsubussi- tai -taksiliikenteen varaan alueilla, joilla väestötiheys ei vielä tue taajaa bussiliikennettä. Paikallisjunaliikenteen yhteensovitus maakunnan rajat ylittävään liikkumiseen ja liikennejärjestelmään on huomioitava.

Matkat maakunnan solmupisteissä ovat lyhyitä, mikä on merkittävä etu, kun tarkastellaan pyöräilyn ja kävelyn entistä vahvempaa hyödyntämistä arjen liikkumisessa. Aikaetäisyydet myös lihasvoimalla liikuttaessa säilyvät hallittavina, kun matkanteon eri välineiden yhteensovittamiseen ja esteettömyyteen panostetaan. Varsinais-suomalaisen paikallisjunaliikenteen tavoite ja valttikortti tulevaisuudessa on edelläkävijyys seudullisten pyöräilyverkostojen ja maakunnallisen rataliikenteen yhteensovittamisessa sekä junissa mukana kulkevien pyörien kuljetusmahdollisuuksissa. Tulevaisuuden Varsinais-Suomessa on mahdollista, turvallista, nopeaa ja helppoa taittaa työmatka Vehmaan Kannontieltä Kaarinan Raadelmaan ja takaisin pyörä-juna-yhdistelmällä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 5) Sujuvat liikkumisratkaisut edistävät toimivaa ja kestävää arkea koko maakunnassa.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA

12

LIKKUMINEN JA LOGISTIikka

Edistetään ja kokeillaan uusia kestäviä liikkumisen tapoja ja logistiikan ratkaisuja.

Liikenteen päästöjen puolittamiseksi pitää ottaa käyttöön jo olemassa olevat ratkaisut ja kokeilla rohkeasti myös uusia innovaatioita ja trendejä, kuten sähköisen liikkumisen edistämistä ja biokaasun käytön mahdollisuuksia. Päästöjä vähentävillä ratkaisuilla vaikutetaan usein myös liikenneympäristön turvallisuuteen, miellyttävyyteen ja sujuvuuteen.

Liikenne ja liikkuminen palveluna -ajattelu tuo liikkujan keskiöön. Varsinais-Suomessa erityishaaste on muassa vapaa-ajan asutus, jota maakunnassa on enemmän kuin missään muussa Suomen maakunnassa. Tarvitaan uudenlaisia tapoja palvella asukkaita ja maakuntaan matkaavia autottomasti tai mahdollisimman vähällä ajolla. Myös seutukunnilla on erityispiirteitä, joiden seurauksena samat ratkaisut eivät toimi joka paikassa.

Kuljetusten päästöihin voidaan vaikuttaa paitsi siirtymällä vähäpäästöisempiin käyttövoimiin, myös optimoimalla kuljetusreitit ja parantamalla logistiikkapalveluita ja niiden oikea-aikaisuutta digitaalisten ratkaisujen avulla. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan merkittävimmät logistiikan digitalisaation hyödyt päästöjen osalta saavutetaan vaikuttamalla kuljetusmääriin ja ajosuoritteisiin vähentävästi. Kuljetusmääriin vaikuttavia ratkaisuja ovat esimerkiksi älykkäät ja ennakoivat tilausjärjestelmät. Lisäksi ajosuoritteisiin voidaan vaikuttaa jakeluketjuissa käyttämällä pakettiautomaatteja tai perustamalla noutopisteitä, joiden käytön on arvioitu lyhentävän keskimatkoja.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 5) Sujuvat liikkumisratkaisut edistävät toimivaa ja kestävää arkea koko maakunnassa.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

RAHOITUS

- Central Baltic Interreg
- Baltic Sea region Interreg
- Horisontti Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA

13 SUJUVA LIKKUMINEN

Huolehditaan, että maakunnassa ja maakunnasta liikkuminen on sujuvaa.

Sujuvan liikkumisen turvaamiseksi on tärkeää varmistaa tie- ja katuverkon kunto, sekä muun muassa Tunnin junan rakentamisrahoitus, paikallisjunaliikenteen käynnistäminen sekä lentokentän ja satamien toiminta.

Varsinais-Suomen monipuolinen elinkeinorakenne tarvitsee sujuvaa tavara- ja henkilöliikennettä niin maakunnan sisällä kuin kansallisesti ja kansainvälisestikin. Tieverkko edellyttää kunnossapitoa ja nykyisen liikennejärjestelmän pullonkaulat sekä liikennemäärien kasvu sen kehittämistä. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn kannalta raskaan liikenteen sujuvuus on turvattava toteuttamalla tarvittavat kehittämishankkeet. Henkilöliikenteen kasvu luo painetta joukkoliikenteen kehittämiselle ja houkuttelevuudelle. Varsinais-Suomessa erityistarpeita on saaristoalueilla, missä yhteysaluksien, maantielauttojen ja siltojen toimivuus on olennaisessa roolissa.

Työmarkkina-alueiden linkittyminen ja työssäkäyntialueiden laajentuminen tapahtuvat kestävästi erityisesti raiteilla. Tunnin juna ja paikallisjunaliikenne täydentävät toisiaan kestävästi liikenteen matkaketjuna ja toimivat yhdessä muiden joukkoliikennetarjainten kanssa toistensa syöttöliikenteenä. Tunnin junan toteutukseen tarvitaan seuraavalta hallitukselta rakentamisrahoitus. Osana sujuvaa matkaketjua kehitetään satamien ja lentoaseman kilpailukykyä ja yhteyksiä. Euroopan laajuisen TEN-T -ydinverkkokäytävän tie-, raide- ja kansainvälisten yhteyksien sekä solmukohtien - Turun lentoaseman ja satamien - kehittämistoimet tulee toteuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 5) Sujuvat liikkumiskäytännöt edistävät toimivaa ja kestävä arkea koko maakunnassa.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantarayhmä
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

RAHOITUS

- Verkojen Eurooppa (liikenne, energia, digitalisaatio)

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA

14

PYÖRÄLIIKENNE

Parannetaan pyöräliikenteen yhteyksiä ja edellytyksiä koko maakunnassa.

Pyöräilyn edistäminen vastaa moniin yhteiskunnan haasteisiin: pyöräily on kestävä liikkumisen muoto, sen valitseminen vähentää päästöjä ja lisää mahdollisuuksia arkiliikuntaan, se on hyvä lasten ja nuorten liikkumisen muoto ja toimii myös liikennekasvatuksen työkaluna.

Kun yhteydet ovat sujuvia, pyöräily valitaan kulkumuodoksi yhä useammin ja ympäri vuoden. Sähköpyöräily ja tavarapyörät yleistyvät, ja niistä voi tulla varteenotettava vaihtoehto autolle. Muutos vaatii kuitenkin panostuksia infrastruktuuriin. Pyöräteiden on oltava tehokkuuden lisäksi turvallisia ja sujuvia kaikille liikenteessä mukana oleville, ja liikennesuunnittelussa täytyy ottaa huomioon myös muun muassa sähköpyörien myötä kasvava nopeus sekä erilaisten pyörien tilatarpeet.

Kaupungit ja kunnat voivat tukea kuntalaisten ja työntekijöidensä pyöräilyä ohjeistuksella ja pysäköintipoliitiikalla. Sekä isoilla että pienillä investoinneilla infrastruktuuriin on suuri merkitys: pyöräliikennettä suosivat pyörä- ja muut pysäköintijärjestelyt lukitsemismahdollisuuksineen, liityntäpysäköinti muihin kulkuvälineisiin ja huoltopisteet ovat yhtä olennaisia kuin pyöräteiden laatu.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 5) Sujuvat liikkumiskäytännöt edistävät toimivaa ja kestävää arkea koko maakunnassa.

VERKOSTOT

- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmä
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-ilmastovastuujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA

15

SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Tunnistetaan uusia yhteistyön, rahoituksen ja viestinnän keinoja, joilla voidaan vahvistaa maakunnan toimijoiden työtä heikommassa asemassa olevien väestöryhmien tilanteen parantamiseksi ja esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Heikommassa asemassa olevat väestöryhmät ovat ryhmiä, joiden on erilaisista syistä vaikea saada ääntään kuulluksi, osallistua tai vaikuttaa maakunnan toimintaan. Syyt voivat liittyä esimerkiksi kieleen, henkiseen tai fyysiseen toimintakykyyn, tai vaikkapa kulttuurisiin tekijöihin. Muutoksen täytyy lähteä tarvelähtöisesti liikkeelle niin, että kunkin ryhmän erityiset tarpeet tunnustetaan yhdessä ryhmän edustajien kanssa.

Syrjäytymisellä tarkoitetaan yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle jäämistä ja yhteiskunnallista huono-osaisuutta. Usein syrjäytymiseen liittyy myös sosiaalista, taloudellista ja terveydellistä osattomuutta ja eriarvoisuutta. Syrjäytyminen on aina henkilökohtainen tragedia, mutta se voi rapauttaa myös laajemmin yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta ja vakautta, sillä syrjäytynyt ihminen saattaa menettää luottamuksensa yhteiskuntaan ja sen edustajiin. Näistä syistä myös maakunnan on puututtava syrjäytymiseen liittyviin kehityspolkuihin.

Maakunnassa julkisen sektorin ja kuntien lisäksi kansalaisjärjestöt, uskonnolliset yhteisöt ja yksityinen sektori tuottavat monipuolisesti palveluja, joiden tavoitteena on tavoittaa ja tukea heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä. Maakunnan toimijoiden työn vahvistamiseksi on löydettävä uusia keinoja rahoituksen kanavointiin, tehokkaaseen yhteistyöhön ja viestintään. Kaikessa julkisessa palvelussa tulee erityisesti panostaa ihmisten kohtaamiseen. Näin voidaan välttää sellaista syrjäytymistä, joka johtuu yhteiskunnan sulkeutumisesta, ihmisten elinpiirin kaventumisesta ja siitä seuraavasta yksinäisyydestä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lapsiin ja nuoriin ja heidän tulevaisuususkonsa vahvistamiseen sekä monipuolisiin mielenterveyspalveluihin.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 6) Väestöryhmien potentiaali tunnustetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Horisontti Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

1 EIKÖYHYTTÄ | 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

16

KOTOUTTAMISTOIMINTA

Rakennetaan tehokasta kotouttamistoimintaa: otetaan maahanmuuttajat osaksi yhteiskunnan toimintaa ja tuetaan opiskelua ja työllistymistä.

Maakunnan väestönkasvu perustuu suurimmalta osin vieraskielisten määrän kasvuun. Maahanmuutto ja kansainvälisyys ovat tärkeitä voimavaroja niin kansalaisyhteiskunnalle kuin elinkeinoelämällekkin. Tehokkaalla ja osallistavalla kotoutumisella maahanmuuttajien osaaminen ja potentiaali saadaan osaksi hyvinvoivaa Varsinais-Suomea.

Kotoutumista tulee tukea julkisten toimijoiden ja järjestökentän yhteistyöllä. On tärkeää tarjota mahdollisuuksia vuorovaikutukseen suomalaisen yhteiskunnan kanssa tukemalla hankkeita, joissa kuntien ja järjestöjen lisäksi myös maahanmuuttajilla ja maahanmuuttajajärjestöillä on aktiivinen rooli suunnittelussa ja toteutuksessa. Työn tavoitteena tulee olla perheiden jokaisen jäsenen kotoutuminen. Kotoutuminen tulee nähdä kaksisuuntaisena keskinäisen muuttumisen prosessina niin yhteiskunnassa laajemmin kuin erityisesti työpaikoilla. Tällöin yhteiskunta ja työelämä muuttuu väestön monimuotoistuesssa ja maahanmuuttaja hankkii yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Opastamisen ja osallistamisen lisäksi tulee tunnistaa osaaminen ja panostaa osaamisen kehittämiseen. Ensimmäisenä tavoitteena on työllistymisen edellytysten parantaminen. Etsitään toimivia keinoja siihen, miten yritykset voivat tukea työntekijöidensä sopeutumista paikalliseen kulttuuriin ja työelämään. Yhdessä kuntien, TE-toimistojen ja oppilaitosten kanssa tuetaan työnantajien ja maahanmuuttajien kohtaamista osajien löytämiseksi ja kouluttamiseksi. Maahanmuuttajataustaisten työllistymisen ja kouluttautumisen myötä varsinaissuomalainen elinkeinoelämä monipuolistuu entisestään ja löydämme uusia vahvuuksia kansainvälisillä markkinoilla.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 6) Väestöryhmien potentiaali tunnistetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- MYR-koulutusjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

17

OSALLISUUDEN TOIMINTAMALLIT

Rakennetaan varsinaissuomalaisen osallisuuden toimintamalleja, jotka tukevat aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Osallisuus tarkoittaa tunnetta, joka syntyy, kun ihminen kokee olevansa osa yhteisöä. Osallisuus ilmenee yhteisön jäsenten keskinäisenä arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena siihen, että asioihin voi vaikuttaa. Osallisuus ei synny itsestään vaan vaatii yhteisiä toimintatapoja, avoimuutta ja tekoja. Julkisen sektorin ja kuntien on hyvä panostaa omaan osallisuustyöhönsä rakentamalla toimintamalleja eri tilanteisiin esimerkiksi osana hyvinvoinnin edistämistyötä ja yhteistyössä järjestökentän kanssa. Osallisuutta voidaan rakentaa myös digitaalisten palvelujen avulla.

Onnistuminen osallisuuden vahvistamisessa tukee aktiivista kansalaisuutta, jossa yhdistyy vaikuttaminen ja yhteiseksi hyväksi toimiminen, mutta myös vastuun ottaminen ja osallistuminen yhteisten asioiden hoitoon. Aktiivisen kansalaisuuden edistäminen huomioi kaikkien väestöryhmien vahvuudet ja valjastaa ne käyttöönsä olivatpa ne innovatiivista osaamista, elämäkokemusta tai kansainvälistä näkemystä osana vapaaehtoistoimintaa, harrastuksia tai kunnan toimintaa. Oleellista on, että toimintamallit rakennetaan yhdessä eri väestöryhmien kanssa niin, että kehittämistyö on aidosti tarvelähtöistä. Aktiivinen kansalainen vahvistaa kunnan ja Varsinais-Suomen elinvoimaa.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 6) Väestöryhmien potentiaali tunnistetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

18

MONIKIELISYYDEN MAHDOLLISUUDET

Korostetaan väestön monikielisuuden vahvuuksia ja mahdollisuuksia palveluissa, matkailussa ja yritystoiminnassa.

Asukkaiden hyvinvointi syntyy siitä, että hyväksymme moninaisuuden. Haluamme, että Varsinais-Suomessa kaikilla on hyvä olla kielestä ja taustasta riippumatta. Maakunnan erityisvahvuus on kaksikielisyys ja ruotsinkielisyyden hyödyntäminen, mutta maakunnan luonne ja väestö huomioiden yhä enemmän myös laaja kansainvälisyys ja monikielisyys.

Moninaisuuden aito ja vahva hyödyntäminen perustuu tahtoon ja asenteeseen, jota maakunnan toimijat yhdessä sitoutuvat edistämään. Tarvitsemme kuitenkin myös riittävät resurssit ja viisasta toimien kohdentamista. Tavoitteena on rakentaa systemaattisesti mahdollisuuksia asioida, saada opetusta, osallistua ja vaikuttaa omalla kielellä. Tämän ohella lisätään mahdollisuuksia monikielisille kohtaamisille. Maakunnalle ja elinkeinoelämälle moninaisuus ja monikielisyys ovat rikkaus ja menestymisvaltti myös kansainvälisten opiskelijoiden, osaavan työvoiman ja matkailijoiden houkuttelemisessa.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 6) Väestöryhmien potentiaali tunnistetaan ja hyödynnetään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia tukien.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

19

MAAKUNNALLINEN PALVELUVERKKO

Toteutetaan selvitys osallistavan ja ennakoivan maakunnallisen palveluverkkosuunnittelun tarpeista ja mahdollisuuksista.

Varsinais-Suomen kuntakenttä on monipuolinen ja rikas: kuntien koko ja vahvuudet vaihtelevat suuresti. Monet kunnat voisivat hyötyä erityisosaamista edellyttävillä aloilla kuntarajat ylittävistä palvelurakenteista. Tässä kohdin kunnan kaikki toiminnot nähdään palveluina, ei yksin perinteisesti palveluiksi luettavat toiminnot.

Uudenlaisten yhteistyömallien avulla kunnille voidaan luoda mahdollisuus jakaa vastuita eri teemoissa ja kehittää keskinäistä osaamisen vaihdantaa palvelujen ja toiminnan laadusta tinkimättä sekä resurssitehokkuutta edistäen. Tärkeää on, että kunkin kunnan omat lähtökohdat ja toimintaympäristö huomioidaan malleja kehitettäessä. Väestötiheyden salliessa kuntien tekninen toimialakin olisi ainakin osittain järjestettävissä seudullisina yhteistoimintamalleina.

Toimintamallien kehittämiseksi tarvitaan kuntia osallistavaa palveluverkkosuunnittelua. Suunnitteluun kuuluu myös yhteistyö muiden julkisten toimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa. Selvityksessä tulee kartoittaa, millä ehdoin kuntien eri toiminnot olisivat järjestettävissä seudullisina valmistelupalveluina vailla seudullista päätöselintä ja/tai kuntaliitoksia, ja mitkä kuntien toiminnoista tällaiseen soveltuisivat.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 7) Saavutettava ja tehokas, tunnistettuihin tarpeisiin perustuva palveluverkko toimii arjen tukena. Ennaltaehkäisevään tukeen panostetaan koko elämänkaaren ajalla.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

20

KUNTIEN PALVELUVALIKOIMA

Varmistetaan kuntien ja kolmannen sektorin yhteistyöllä, että molempien tuottamat palvelut ovat vahvasti ja tunnustetusti osana kuntien palveluvalikoimaa.

Kunnan taloustilanne asettaa raamit sille, missä laajuudessa sen on itse mahdollista tuottaa palvelut, joita se tarjoaa kuntalaisilleen. Koska kunnan ei ole mahdollista tuottaa kaikkia tarvitsemiaan palveluita itse, sen tulee mahdollistaa muiden toimijoiden tuottamat palvelut osana kunnan palveluvalikoimaa. Olennaisessa roolissa palvelun tuottajina ovat kolmannen sektorin toimijat, eli erilaiset järjestöt ja yhdistykset, joiden rooli tulee todennäköisesti jatkossa olemaan nykyistä suurempi.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyön lisäksi on tärkeää huolehtia, että järjestöjen ja kuntien tuottamat palvelut tulevat näkyään myös uusilla hyvinvointialueilla, ja järjestelmällisesti rakentaa luontevaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Yhteistyön vahvistamiseksi kehitetään erilaisia sopimus- ja kumppanuusmalleja ja -mallipohjia, jaetaan tietoa ja tuodaan toimijoita ja verkostoja yhteen. Etsitään ja kokeillaan rohkeasti uusia toimintatapoja matkalla järjestöavustuksista vuorovaikutteiseen kumppanuuteen kunnan kanssa. Kannustetaan kuntia vuoropuheluun järjestöjen kanssa esimerkiksi osallistavan budjetoinnin mahdollistamien palveluiden muotoilemisessa. Tärkeää on asukkaiden kuuleminen palveluja rakennettaessa. Lisäksi vahvistetaan maakunnallisen järjestöfoorumin ja maakunnan järjestöjaoston asemaa ja roolia kuntien ja järjestöjen yhteistyötä tukevana ja kehittävänä elimenä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 7) Saavutettava ja tehokas, tunnistettuihin tarpeisiin perustuva palveluverkko toimii arjen tukena. Ennaltaehkäisevään tukeen panostetaan koko elämänsäkaaren ajalla.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Kulttuurifoorumi ja Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta

RAHOITUS

- Central Baltic Interreg

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

21 JATKUVA OPPIMINEN

Varmistetaan mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen, hyvään työelämään ja siellä kehittymiseen sekä vahvistetaan samalla osaavan työvoiman saatavuutta.

Teknologian kehitys muuttaa työelämää ja osaajatarpeita. Monien ammattien ja työtehtävien sisällöt muuttuvat, osa työtehtävistä lakkaa olemasta, uusia töitä syntyy erityisesti korkeaa osaamista vaativille aloille ja suorittavan työn arvostusta tulee vahvistaa ja parantaa näihin tehtäviin liittyviä olosuhteita ja sisältöjä. Samanaikaisesti työn murros muuttaa työn tekemisen muotoja. Jatkuvasta oppimisesta puhuttaessa painopiste onkin muuttuvassa työelämässä ja sen synnyttämässä osaamistarpeissa sekä työuran aikaisessa oppimisessa.

Jatkuvan oppimisen keskiössä on oppilaitosten työelämäyhteistyö kaikissa muodoissaan. Varsinais-Suomessa työ on hyvässä vauhdissa mutta sitä pitää jatkaa. Jatkuvan oppimisen edellytyksiä voidaan vahvistaa edistämällä työelämässä olevien henkilöiden jatkuvaa oppimista verkon kautta tarjolla olevan ura- ja opinto-ohjauksen avulla ja kehittämällä työvoimakoulutuksia niin, että työelämä on nykyistä vahvemmin mukana opiskelijoiden rekrytoinnissa ja opiskelu tapahtuu lähinnä työpaikoilla. Osaamisperusteisen ajattelun mukaisesti tavoitteena on työpaikkojen edellyttämien tutkinnon osien suorittaminen koko tutkinnon sijaan. Tutkinnon osat voivat olla eri tutkintoihin kuuluvia ja alueen yritysten tarpeisiin räätälöityjä. Tiedossa oleva työpaikka ja työvaltainen opiskelu motivoi aikuisia opiskelijoita ja työelämä saa räätälöityä osaamista.

Jatkuva oppiminen pitää sisällään myös työkyvyn ylläpitämistä, sivistystä ja hyvinvointia, osallisuutta yhteiskunnassa ja työn muuttamista. Sen avulla voidaan rakentaa yhteyksiä toisen asteen koulutuksen ja korkeakoulutuksen välille sekä kehittää ohjaustoimintaa. Koulutuksella on monia sekä osaamiseen mutta myös osallisuuteen liittyviä merkityksiä. Jatkuvan oppimisen arvon tunnistavat työmarkkinat ennaltaehkäisevät myös ikäsyrijintää sillä oppiminen ei vain nuorten oikeus ja mahdollisuus, vaan valtaosa koulutettavista on aikuisia.

Jatkuva oppiminen ja uudet työn tekemisen muodot luovat uusia työmahdollisuuksia myös osatyökykyisille ja vaikeasti työllistyville, joiden työelämäosallisuus tukee heidän hyvinvointiaan ja samalla maakunnan kestävää työvoimapohjaa. Työvoiman saatavuuden näkökulmasta työntekijöiden työssäjaksaminen, työviihtyvyys ja työurien pidentäminen on tärkeää.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 8) Maakunnan korkea ja monipuolinen osaaminen kanavoituu alueen hyvinvoinniksi. Jatkovaa oppimista ja elämäkokemusta arvostetaan.

VERKOSTOT

- Ennakointiakatemia
- MYR-koulutusjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Alueiden kestävä kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Erasmus+

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

22

VASTAVALMISTUNEET TYÖELÄMÄÄN

Vahvistetaan ja rakennetaan lisää suoria rekrytointikanavia ja työharjoittelumalleja oppilaitosten ja yritysten välille.

Vastavalmistuneiden työllistymisen tuki on kiinteä osa ammatillisen, ammattikorke- ja yliopistotasaisen koulutuksen perustoimintaa niin laadukkaan ja oikea-aikaisen ohjauksen kuin erilaisten työllistymisväylienkin muodossa. Opiskelija hankkii osaamista monin eri pedagogisin tavoin - esimerkiksi työelämässä oppimisen kautta - joita seurataan opiskelijan henkilökohtaisissa kehittämissuunnitelmissa. Käytännössä väyliä työelämään voidaan rakentaa kohtauttamalla paikallisia yrityksiä ja harjoittelu- tai lopputyöpaikkaa etsiviä korkeakouluopiskelijoita ja hyödyntämällä työelämän aitoja oppimisympäristöjä nykyistä enemmän toisen ja korkea-asteen koulutuksessa. Myös työpaikalla tapahtuva oppiminen ja II asteen opiskelijoiden koulutusso-pimukset ja oppisopimukset sekä amk-polkuopinnot perustutkinto-opiskelijoille lisäohjauksen avulla tukevat työelämään siirtymistä. Digiosaamisen kehittäminen jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti tukee merkittävästi sekä nuorten että aikuisten työelämävalmiuksia. Spesifien alakohtaisten kehittämistarpeiden korostuessa tulee myös tukea generalisti-aloilta valmistuvien opiskelijoiden työllistymistä sekä julkiselle että yksityiselle sektorille.

Työelämässä oppiminen korostuu opintojen päättövaiheessa, jolloin opiskelija usein myös siirtyy oppisopi-mussuhteeseen varsinkin ammatillisella puolella ja vie tutkinnon sitä kautta loppuun. Työharjoittelumalleja ja rekrytointikanavia tulee kehittää eri puolilla maakuntaa, sillä tämä on erinomainen keino yritykselle varmistaa henkilön sitouttamisen työpaikkaan ja maakuntaan. Työnantajien kanssa voidaan myös tehdä strategisia sopimuksia, jolloin koko koulutus tähtää suoraan tiettyyn yritykseen tai tietylle alalle työllistymiseen.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 8) Maakunnan korkea ja monipuolinen osaaminen kanavoituu alueen hyvinvoinniksi. Jatkovaa oppimista ja elämäkokemusta arvostetaan.

VERKOSTOT

- Ennakointiakatemia
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Erasmus+

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

23

OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Muodostetaan oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä edistäviä ekosysteemejä

Ekosysteemi on tietyn alan tai tavoitteen ympärille muodostunut, toisistaan riippuvien ja hyötyvien toimijoiden verkosto. Varsinais-Suomen yritykset ja elinkeinot tarvitsevat monipuolista osaamista, joten oppilaitosten ja yritysten yhteistyön kehittäminen on luontevaa ja tarpeellista. Ekosysteemiajattelun lähtökohtana on oppilaitosten palveluroolin kehittäminen eri puolilla maakuntaa. Oppilaitoksilla on näissä ekosysteemeissä mahdollisuus toimia kehittämishubeina (eräänlaisena yhteisenä tilana tai alustana) ja avoimina kokeilu- ja innovaatioympäristöinä. Tavoitteena voi olla esimerkiksi osaavan työvoiman saatavuuden tai tuotekehityksen varmistaminen. Onnistuminen edellyttää koulutuksen järjestäjien ja yrittäjien välisen verkostoyhteistyön vahvistamista.

Hyvinä esimerkkeinä voidaan pitää esimerkiksi Turun ammattikorkeakoulun uusia laboratorioympäristöjä tai varsinaissuomalaisien korkeakoulujen kampuustoimintoja: Teknoliikakampus, Terveyskampus ja Kulttuurikampus. Käytännön esimerkkejä seudullisista ekosysteemeistä ovat erilaiset monikampusmallit ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja seudullisen työelämän kanssa tehtävä yhteistyö.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 8) Maakunnan korkea ja monipuolinen osaaminen kanavoituu alueen hyvinvoinniksi. Jatkuvaa oppimista ja elämäkokemusta arvostetaan.

VERKOSTOT

- Ennakointiakatemia
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Erasmus+

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

24

KULTTUURIN SAAVUTETTAVUUS

Parannetaan kulttuurin monialaista saavutettavuutta ja tuetaan kuntien kykyä ja osaamista tuottaa, hankkia ja mahdollistaa kulttuuri- ja taidepalveluja.

Kulttuuri on kunnan peruspalvelu: kunnan lakisääteinen tehtävä on järjestää kulttuuritoimintaa, joko yksin tai yhteistyössä muiden kanssa. Kunnilla pitää olla riittävät resurssit kulttuuritoiminnan järjestämiselle. Kulttuurin ja luovien alojen verkostojen toimintaa sekä maakunnallista kulttuurin, luovien ja muiden alojen yhteistyötä tulee vahvistaa. Hyviä keinoja voivat olla esimerkiksi yhteishankintojen ja -ostojen tukeminen koulutuksen, apurahaklinikat erityyppisiä hankehakuja tai lisärahoitusta varten, ja koulutus resurssien jakamiseen.

On tärkeää mahdollistaa kuntalaisille lähellä tuotettu taide ja kulttuuri ja kannustaa näiden käyttämiseen. Näin parannetaan myös paikallisten taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä ja säilytetään taiteen paikallinen omaleimaisuus.

Kulttuuripalveluiden tulee myös olla saavutettavissa tasapuolisesti maakunnan eri alueilla, osana kaikenikäisten maakunnan asukkaiden arkea. Taidetta ja kulttuuria voidaan viedä osaksi asukkaiden arkea ja elämänpiiriä ja erityisesti niiden väestöryhmien luo, jotka eivät kykene sitä muuten saavuttamaan. Erityisen tärkeää on vahvistaa lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta tukemalla kuntia kulttuurikasvatussuunnitelmien käyttöönotossa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa sekä vahvistaa taiteen perusopetuksen tasa-arvoisuutta kaikenikäisille oppijoille.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 9) Väestö voi hyvin. Ainutlaatuisella monimuotoisella luonnolla, elinympäristöllä, aktiivisella elämäntavalla, kulttuurilla ja kulttuuriympäristöllä on vahva rooli asukkaiden hyvinvoinnin, onnellisuuden ja terveyden edistämisessä.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Kulttuurifoorumi ja Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta
- Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä

RAHOITUS

- Luova Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

25

MAAKUNNALLINEN ULKOILUOHJELMA

Lisätään kuntien yhteistyötä ulkoilu-, liikunta- ja retkeilypaikkojen kokonaisuuden kehittämisessä ja laaditaan kehittämisen tueksi maakunnallinen ohjelma.

Virkistykseen ja retkeilyyn käytettävien ulkoilureittien ja kohteiden käyttö on lisääntynyt koko Suomessa ja myös Varsinais-Suomessa merkittävästi. Kyseisillä reiteillä ja kohteilla on käyttäjilleen merkittäviä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia, mutta ne myös rakentavat ja parantavat viihtyisää elinympäristöä. Historialliset, kulttuuriset ja esimerkiksi pyhiinvaellusreitit täydentävät maakunnan alueen reitistöä niin arkiulkoilun kuin matkailun tarpeiden näkökulmasta. Suurin osa kohteista on kuntien omistuksessa tai hallinnassa ja niiden ylläpidosta vastaavat kuntien lisäksi usein myös paikalliset yhdistykset.

Ulkoilija ja retkeilijä ei virkistyessään seuraa kuntarajoja vaan itselleen mielekkäistä reittejä ja paikkoja. Kuntien välisen yhteistyön lisääminen onkin erityisen tärkeää, jotta virkistys- ja retkeilyreitistöistä tulee aidosti toisiinsa linkittyviä jatkuvia kokonaisuuksia, jotka tarjoavat kävijöille mahdollisimman helpon tavan ulkoiluun. Maakunnallisen ohjelman tavoitteena on muun muassa luoda yhteismitallinen tieto eri reiteistä ja kohteista, määrittää kehitys- ja parannuskohteet, teemaan keskeisesti liittyvät toimijat sekä luoda seurantaindikaattoreita niin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista kuin kävijämääristä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 9) Väestö voi hyvin. Ainutlaatuisella monimuotoisella luonnolla, elinympäristöllä, aktiivisella elämäntavalla, kulttuurilla ja kulttuuriympäristöllä on vahva rooli asukkaiden hyvinvoinnin, onnellisuuden ja terveyden edistämässä.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Maaseudun kehittämisohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

26

YMPÄRISTÖN HYVINVOINTIVAIKUTUKSET

Tuetaan kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä kulttuurin, luonnon ja elinympäristön hyvinvointivaikutusten sekä terveellisten elintapojen ottamiseksi entistä vahvemmin osaksi maakunnan asukkaiden elämää.

Luonnossa oleskelu ja liikkuminen lisää tutkitusti ihmisten hyvinvointia ja terveyttä ja vähentää stressiä. Taide ja kulttuuri ovat tärkeitä hyvinvoinnin tekijöitä, mutta merkittäviä myös erilaisten sairauksien hoidossa ja kuntoutuksessa, sekä yksinäisyyden vähentämisessä. Terveelliset elämäntavat, lepo, liikunta ja ruoka, auttavat jaksamaan ja nauttimaan elämästä sekä ennaltaehkäisevät sairauksien syntymistä.

Varsinais-Suomessa on kaikki edellytykset kulttuurin, luonnon, elin- ja kulttuuriympäristön hyvinvointivaikutusten laajalle hyödyntämiselle. On tärkeää aikaisempaa vahvemmin tunnustaa näiden vaikutukset ihmisten hyvinvointiin paitsi strategia- myös toimenpidetasolla kunnissa ja maakunnallisesti. Tehdään rohkeasti uusia avauksia ja kokeiluja esimerkiksi kulttuurireseptin, kulttuurilähetteen ja Kaikukortin osalta.

Vahvistetaan maakunnallista elintapaohjausta ja kannustetaan varsinaissuomalaisia terveellisen lähiruuan syömiseen. Ravitsemussuosituksia seuraamalla ja niistä viestimällä lisäämme hyvinvointia ja ohjaamme kohti ilmastomyönteisiä ratkaisuja. Ylläpidetään ja kehitetään liikuntapaikkoja monipuolisesti koko maakunnan alueella, ja hyödynnetään mm. Lasten ja nuorten liikunnan osaamiskeskuksen asiantuntemusta terveyden edistämistyössä. Pidetään huolta monimuotoisesta lähiluonnosta ja mahdollisuuksista sen virkistyskäyttöön. Kehitetään virkistysreittejä sekä viher- ja suojelualueverkostoa. Jaetaan kuntien kesken hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön hyviä käytänteitä. Hyödynnetään entistä vahvemmin kerättyä tietoa (esim. TEAvisari) kuntien hyvinvointisuunnitelmatyössä ja esim. kulttuurihyvinvointisuunnitelmien laadinnassa. Lisäksi on syytä huomioida elinikäisen oppimisen ja erityisesti vapaan sivistystyön merkitys hyvinvoinnin edistämässä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 9) Väestö voi hyvin. Ainutlaatuisella monimuotoisella luonnolla, elinympäristöllä, aktiivisella elämäntavalla, kulttuurilla ja kulttuuriympäristöllä on vahva rooli asukkaiden hyvinvoinnin, onnellisuuden ja terveyden edistämässä.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Kulttuurifoorumi ja Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät
- Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä

RAHOITUS

- Luova Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

Varsinais-Suomen maakuntastrategian 2040+ toimenpidekortti. Liittynät työkaluihin suuntaa-antavia.

27 YHTEISKEHITTÄMINEN VERKOSTOISSA

Lisätään verkostojohtamisen osaamista ja rakennetaan Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumista maakunnan organisaatioiden aktiivisesti yhdessä tuottama verkostojen ja tavoitteellisen yhteiskehittämisen kokonaisuus.

Maakuntaohjelmaa toteuttavan Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumin vaikuttavuuden vahvistamiseksi sen ympärille kootaan avaintoimijoiden ryhmä, joka yhdessä kehittää erityisesti viestinnän kumppanuusmallia ja -rakenteita. Tavoitteena on, että maakunnallisella kumppanuusviestinnällä on käytössään sen tarvitsema osaamisresurssi ja että kumppanuusfoorumi verkostoineen tunnetaan maakunnan kehittäjäorganisaatioissa.

Yhteiskehittämisen avulla verkostoissa mukana oleminen ei ole vain osallistumista ja viestintää, vaan myös yhteisluomista. Silloin käyttäjä on aktiivinen osa toiminnan, hankkeiden ja yhteisten panostusten kehittämistä. Yhteinen tekeminen vahvistaa myös maakunnan kehitysmuotoisuutta, muutosjoustavuutta ja houkuttelevuutta. Tavoitteena on avoimia, matalan kynnyksen kohtaamisia, prosesseja ja yhteisiä projekteja, joihin toimijoiden on helppo osallistua niin julkiselta, yksityiseltä, kolmannelta kuin tutkimussektoriltakin.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 10) Edelläkävijyys verkostoyhteistyössä tuo sektorit jatkuvaan vuorovaikutukseen ja vahvistaa kehitysmuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

28

AKTIIVINEN KANSALAISSUUS

Otetaan käyttöön konkreettisia keinoja ja malleja aktiivisen kansalaisuuden ja keskustelun lisäämiseksi yhteistyössä muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa.

Jokaisella maakunnan asukkaalla tulee olla halutessaan mahdollisuus vaikuttaa ja tulla kuulluksi. Hyvät perustiedot ja -taidot madaltavat kynnystä osallistua, mikä puolestaan lisää hyvinvointia. Jokainen meistä voi oppia aktiiviseksi osallistujaksi, mutta tarvitsemme sekä koulutusta että viestintää eri mahdollisuuksista, erityisesti tarve korostuu nuorissa ikäluokissa. Varsinaissuomalaisten nuorten yhteiskunnallista aktiivisuutta tuetaan esimerkiksi Varsinais-Suomen vaikuttajakoulun toiminnan kautta.

Keinoja asukkaiden riittävän tietotaidon turvaamiseksi voivat olla esimerkiksi erilaiset yhteiskuntaopetuksen muodot ja kouluvierailut, kuten Valonian Kirittäjä-mallin laajentaminen. Kenttänä on hyvä huomioida maakunnallisen keskustelun lisäksi kansalliset, kansainväliset ja EU-tason teemat, sekä niitä maakunnassa jo käsittelevät vakiintuneet kansainväliset tapahtumat. Keskeistä on löytää ne viestintätavat ja kanavat, joilla tieto niin koulutuksista kuin vaikuttamisen mahdollisuuksistakin parhaimmin saavuttaa asukkaat. Aktiivisen kansalaisuuden mahdollistavina areenoina huomioidaan ja käytetään monipuolisesti erilaisia olemassa olevia tiloja, kuten kirjastoja.

Työ vaatii alueen eri toimijoiden, eli esimerkiksi julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä. Tärkeässä roolissa ovat kansalaisopistot, kansanopistojen ja kesäyliopistojen kurssit, vapaaehtoisprojektit, historialliset tutkimukset, kartoitukset tai erilaiset talkoot, joihin asukkaita pyydetään mukaan.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 11) Asukkailla on perustaidot ja -tiedot vaikuttavaan kansalaisuuteen. Viestintä on selkeää ja saavutettavaa ja yhteistyöhön voi turvallisesti luottaa.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

29

PALVELUMUOTOILUA JULKISELLE SEKTORILLE

Parannetaan palvelumuotoilulla erityisesti julkisen sektorin osaamista tuottaa saavutettavaa ja selkeäkielistä digitaalista tietoa.

Palvelumuotoilu tarkoittaa palvelujen kehittämistä ja suunnittelemista käyttäjälähtöisesti, käyttäjän näkökulmasta ja mieluusti yhdessä käyttäjän kanssa.

Jotta maakunnan asukkaiden olisi helppoa ja houkuttelevaa osallistua maakunnan yhteisten asioiden kehittämiseen, on julkisella sektorilla edelleen tarpeen kiinnittää erityistä huomiota viestinnän eli käytettävän kielen selkeyteen ja viestintäkanavien saavutettavuuteen. Valmisteilla olevista asioista tulee viestiä riittävän aikaisessa vaiheessa ja siellä, missä asukkaat ovat. Oleellista on myös tunnistaa erilaiset käyttäjäryhmät ja niiden erilaiset tarpeet. Maakunnan julkisten organisaatioiden voimien yhdistäminen palvelumuotoilu- ja saavutettavuusosaamisessa erilaisin koulutuksin voi olla osa ratkaisua.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 11) Asukkailla on perustaidot ja -tiedot vaikuttamaan kansalaisuuteen. Viestintä on selkeää ja saavutettavaa ja yhteistyöhön voi turvallisesti luottaa.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto

RAHOITUS

- Central Baltic Interreg

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

30

TEKEMISEN DEMOKRATIA

Vahvistetaan julkisen sektorin vuorovaikutusosaamista ja toteutetaan kokeiluja, jotka tukevat tekemisen demokratiaa myös kausiasukkaat huomioiden.

Tekemisen demokratiassa tunnustetaan kansalaisten kasvava osaaminen ja tahto vaikuttaa. Kansalaisille annetaan mahdollisuus ja lupa osallistua yhteisten asioiden suunnitteluun ja toteutukseen joko suoraan tai erilaisten yhdistysten tai organisaatioiden kautta.

Maakuntaohjelmityön teemoissa toimijoiden keskinäinen riippuvuus on vahvaa ja onnistuminen edellyttää voimien yhdistämistä. Useiden vuosien monialaisissa prosesseissa yhteistoiminnallinen hallinta ja sen toimintamallien osaaminen on avainroolissa. Kyse ei ole vain osallistumisesta vaan yhdessä tekemisestä ja neuvottelusta muun muassa yksityisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Tämä vaatii erityisesti julkisen sektorin toimijoilta uudenlaisia vuorovaikutustaitoja ja valmistelun läpinäkyvyyttä.

Kokeiluja, joiden avulla tekemisen demokratiaa voidaan tukea, voivat olla erilaiset parlamentit, foorumit, digitaaliset miniäänestykset ja osallistava budjetointi. Yhä enemmän näissä prosesseissa tulee huomioida kohderyhmänä kausiasukkaat, jotka varsinkin Varsinais-Suomen saaristoalueilla tuovat alueelle merkittävää resurssia mutta myös tarpeita. Lisäksi oleellista on tunnistaa olemassa olevat osallistumisen vajeet: ne väestöryhmät, jotka eivät ole mukana, ja toteuttaa matalan kynnyksen osallistumisväyliä osallistumiseen kannustamiseksi ja sen mahdollistamiseksi.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 12) Osallistuminen kuuluu kaikille ja keskustelu rakentaa yhteishenkeä. Kansalaisyhteiskuntaa kuuleva valmistelu tekee vuorovaikutuksesta ja vaikuttamisesta arkea.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta

RAHOITUS

- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

31 AVOIN TIETO

Jaetaan avointa tietoa ja panostetaan sen hyödyntämiseen, parannetaan datan yhteentoimivuutta ja suositaan avoimen lähdekoodin ratkaisuja.

Tieto ja sen hyödyntäminen ovat keskeisessä asemassa digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Tiedon avoin saatavuus on toimivan digiyhteiskunnan lähtökohta. Avoimuuden lisäksi on tärkeää kehittää datan ja sen jakelun rajapintaratkaisujen yhteentoimivuutta. Näin eri tietolähteistä saatavaa dataa voidaan yhdistää helposti toisiinsa, mikä kasvattaa avoimen datan hyödynnettävyyttä ja arvoa liiketoiminnassa ja päätöksenteossa.

Tiedon yhteentoimivuuden edistämisessä erittäin tärkeää on yhteistyö datan tuottajien välillä. On kyettävä löytämään toimivimmat datan avaamisen käytänteet ja sopimaan yhteisistä tietomalleista ja kansainvälisten standardien hyödyntämisestä. Tässä avainasemassa on kansallinen ja EU-tason koordinaatio ja Suomessa käynnistynyt Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke ja sen tulosten toimeenpano ministeriöissä ja kunnissa. Varsinais-Suomessa toimenpiteen toteutuksessa keskeisiä toimijoita ovat Turun kaupunki sekä Lounaistieto verkostoiheen.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 13) Maakunnan kehittämistä tukevat modernit ja avoimet tietokäytännöt. Tarvittava tieto tuotetaan oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa, niin että se on tietotalustoilla avoimesti saatavilla.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Ennakointiakatemiat
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Horisontti Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA | INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

32

AVOIN PÄÄTÖKSENTEKO

Kerrotaan päätöksenteon valmistelusta ja tehtyjen päätösten perusteluista ymmärrettävästi.

Kerrotaan päätöksenteon valmistelusta ja tehtyjen päätösten perusteluista ymmärrettävästi.

Hallinnollisen tekstin muotovaatimukset tekevät tekstistä joskus vaikeaa ymmärtää. Jos päätöksentekoa ja se perusteluja halutaan kuitenkin avata asukkaita laajemmin palvelevaan muotoon, on rinnalle tuotava selkeäkielisempää viestintää.

Käytännössä kehittämistyössä ja hallinnossa tarvitaan osaamista siitä, miten selkeää ja ymmärrettävää viestintää valmistelussa olevien asioiden taustoista ja eri vaiheista tehdään. Avoin viestintä eri vaiheissa ja myös päätöksenteon perustelujen avaaminen lisäävät ennakoitavuutta, luotettavuutta ja osallistumisen mielekkyyttä. Olisiko maakunnassa mahdollista kehittää malli, jossa eri toimijat sitoutuvat yhteiseen tavoitteeseen päätöksenteon avoimesta viestinnästä?

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 13) Maakunnan kehittämistä tukevat modernit ja avoimet tietokäytännöt. Tarvittava tieto tuotetaan oikeaan aikaan ja oikeassa muodossa, niin että se on tietoaalustoilla avoimesti saatavilla.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Kansainvälisten asioiden foorumi
- Kulttuurifoorumi ja Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta
- Matkailufoorumi
- Ennakointiakatemia
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Ruokakehittäjien foorumi
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantar ryhmä
- Vesienhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen alueidenkäytön yhteistyöryhmä
- Varsinais-Suomen liiton saaristotoimikunta
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-elinkeinojaosto
- MYR-maaseutujaosto
- Turun kaupunkiseudun MAL-ohjausryhmät
- Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöryhmä
- Vesistökuunnostusverkosto

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

33

MAAKUNNALLINEN TKI-TIEKARTTA

Laaditaan maakunnallinen tutkimus-, kehitys- ja innovaatioyhteistyön tiekartta, joka tuo yritykset, korkeakoulut ja julkisen sektorin yhteen.

Varsinais-Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat kestäväälle osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, jotka syntyvät usean eri toimijan saumattoman yhteistyön tuloksena eri puolilla maakuntaa. TKI-tiekartan tavoitteena on luoda yhteiset suuntaviivat sille, että maakunnan yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä tutkimuslaitosten yhteistyö tuottaa kestäväää arvonlisäystä alueen kokonaishyvinvoinnille.

TKI-tiekartan avulla tavoitellaan koko maakunnan kärkialojen yritysten, yritysverkostojen, korkeakoulujen ja julkisen sektorin yhteenliittymiä ja verkostoja, jotka pyrkivät monipuolistamaan elinkeinorakennetta ja vahvistamaan tuottavuuskehitystä. Tämä edellyttää myös korkeatasoisen osaamiseen ja koulutukseen panostamista eri puolilla maakuntaa siten, että tutkimus ja innovaatiot ovat mahdollisia.

Korkeakouluja ja muita oppilaitoksia sekä tutkimuslaitoksia sekä Varsinais-Suomessa että koko maassa tulee kannustaa laajasti keskinäiseen vuorovaikutukseen ja kunnianhimoisiin yhteisiin toimiin tutkimuksen hyödyntäjien kanssa. Toimijoiden tulee kyetä hyödyntämään eurooppalaista ja kansainvälistä TKI-rahoitusta niin Euroopassa kuin laajemminkin sekä kytkeytyä kansainvälisiin TKI-verkostoihin. Tiekarttatyön kärkenä on maakunnan älykkään erikoistumisen strategian painopisteet mutta tulokulma on kuitenkin tätä laajempi.

Tiekartan toteutus on jatkuva prosessi, joka varmistaa toimijoiden kiinteän vuorovaikutuksen.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 14) Korkeakoulujen, yritysten ja julkisen sektorin yhteisissä kehittämissyhtiöissä syntyy huipputuotteita, -palveluita ja -sisältöjä, jotka vahvistavat maakunnan elinvoimaa.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto,
- Ennakointiakatemia
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävä kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Business Finland
- Horisontti Eurooppa
- Digitaalinen Eurooppa
- Verkkojen Eurooppa (liikenne, energia, digitalisaatio)
- InvestEU

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

34

KOKEILUALUSTOJA INNOVAATIOILLE

Rakennetaan kokeilualustoja lupaaville uusille ideoille ja innovaatioille erityisesti lääke- ja terveysteknologian, sinisen talouden ja ruokaketjujen aloilla.

Kokeilutoiminta on eri alojen palveluiden ja tuotteiden innovointia, kehittämistä ja testaamista oikeassa toimintaympäristössä. Maakunnassa esimerkiksi kunnat voivat mahdollistaa yrityksille ja tutkimus- ja kehitys-yhtiöille fyysisiä tai virtuaalisia (digitaalisia) kokeiluja alueillaan ja kannustaa niihin. Kokeilualustoihin voidaan mahdollisesti liittää myös erityisesti jollekin ryhmälle suunniteltua koulutusta. Kokeilutoiminta on innovaatio-työn tärkeä osa – samoin siihen liittyvä ajatus, että kokeillaan nopeasti eikä pelätä epäonnistumisia.

Varsinais-Suomessa erityisesti vahvat toimialamme lääke- ja terveysteknologia, sininen talous (ja erityisesti meriteollisuus) ja ruokaketjut tarvitsevat erilaisia kokeilualustoja ja -yhteistyötä. Kokeilujen kautta voidaan saada niin teknologisia kuin palveluihin tai sosiaalisiin tarpeisiin vastaavia innovaatioita. Hyviä yhteistyökumppaneita kokeilutoiminnassa ovat muun muassa toimialoilla jo toimivat klusterit. Onnistunut kokeilutoiminta poikii uutta: se houkuttelee maakuntaan uusia innovaattoreita, tutkimusta ja liiketoimintaa. Kokeilutoiminta myös vahvistaa kuntien ja yritysten välistä yhteistyötä, mikä on tärkeä elementti maakunnan ja kuntien elinvoimatyössä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 14) Korkeakoulujen, yritysten ja julkisen sektorin yhteisissä kehittämissyhtiöissä syntyy huipputuotteita, -palveluita ja -sisältöjä, jotka vahvistavat maakunnan elinvoimaa.

VERKOSTOT

- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-ilmastovastuujaosto
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Maaseudun kehittämisohjelma
- Euroopan meri- ja kalatalousrahasto
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Business Finland
- Horisontti Eurooppa
- InvestEU
- EU4Health

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

35

DIGIKYVYKKYYS

Selvitetään kuntien digitaalinen kypsyys, tuetaan yrityksiä ja kuntia digitalisaation mahdollisuuksien tunnistamisessa ja niiden digikyvykkyyksien kehittämisessä.

Tieto ja digitaaliset prosessit ovat organisaatioiden menestyksen keskiössä. Digiteknologia muuttaa koko ajan viestintätapojamme ja sitä, miten elämme ja työskentelemme. Koronapandemian myötä tarve vauhdittaa Euroopan digitaalista siirtymää on käynyt ilmeiseksi. Vaikka digitalisaation tulisi siis olla merkittävässä roolissa kuntien ja useimpien yritysten strategioissa, on organisaatioiden digivalmiuksissa huomattavia eroja.

Maakunnan kehittämisen kannalta on tärkeää tasata digivalmiuksien eroja ja tukea takamatkalla olevia organisaatioita digikyvykkyyksien kehittämisessä. Digikypsyyden arviointiin voisi tuoda raikasta ja täydentävää näkökulmaa vaikkapa nuorten avulla, sillä VTT:n tutkimuksen mukaan nuoret kokevat digitalisaation tekevän heidän työstään mielenkiintoisempaa.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 15) Korkean tuottavuuden työ ja yrittäjyys lisääntyvät koko maakunnassa muun muassa digitaalisten palvelujen ja infrastruktuurin sekä vahvan digiosaamisen avulla.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Järjestöfoorumi ja MYR-järjestöjaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Digitaalinen Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO | 17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

36

YRITTÄJÄMYÖNTEINEN MAAKUNTA

Tehdään Varsinais-Suomesta maan yrittäjämönteisin maakunta: kutsutaan yritykset kehittämistoimenpiteisiin mukaan ja tuetaan yhteistyötä yritysten, kuntien ja kehitysyhtiöiden välillä.

Monet varsinaissuomalaiset kunnat ovat menestyneet erinomaisesti valtakunnallisissa kuntien yrittäjämönteisyyttä mittaavissa vertailuissa. Tämä luo hyvän pohjan tehdä Varsinais-Suomesta maan yrittäjämönteisin maakunta. Yrittäjämönteisyys lisää kuntien elinvoimaa, yhteiskunnan sopeutumiskykyä myös haastavissa tilanteissa, ja sitä kautta asukkaiden hyvinvointia.

Eri kokokoisissa kunnissa sekä eri seutukunnissa on omat haasteensa yrittäjämönteisyyden luomisessa. Varsinais-Suomessa hyviä ja toimiviksi arvioituja toimintamalleja löytyy eri puolilta maakuntaa. Seudullisilla kehittämissyhtiöillä on vahva rooli hyvien mallien levittämisessä. Kehittämissyhtiöt sekä Varsinais-Suomen Yrittäjät ja Kauppakamari välittävät myös yrittäjien ja yritysten tarpeita sekä toiveita kuntien suuntaan. Yritysten mukaanotolla toimintaympäristön kehittämistoimenpiteisiin saadaan arvokasta tietoa niiden arjen toimintaa joustavoittavista toimista ja samalla voidaan tarjota konkreettista hyötyä yritysten kilpailukyyn lisäämiseen. Keskeinen yhteistyön sisältö liittyy osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen ja myös työperäisen maa-hanmuuton ja sen edellytysten vahvistamiseen. Onnistuneet omistajanvaihdokset mahdollistavat yrittäjyyden ja yritystoiminnan jatkuvuutta.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 15) Korkean tuottavuuden työ ja yrittäjyys lisääntyvät koko maakunnassa muun muassa digitaalisten palvelujen ja infrastruktuurin sekä vahvan digiosaamisen avulla.

VERKOSTOT

- MYR-elinkeinojaosto
- MYR-maaseutujaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävä kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

37

ELINKEINOT NÄKYVIIN

Tehdään maakunnan elinkeinot ja osaaminen tutuiksi kansainvälisissä medioissa ja areenoilla.

Maakunnan kansainvälinen näkyvyys ja menestyminen vaatii rohkeaa ja strategista suunnitelmaa, resurssia ja valintaa keskittyä määrätietoisesti tiettyihin painopisteisiin. Tämä on mitä suuremmassa määrin niin julkisten toimijoiden kuin yritysmaailmankin yhteistyötä vaativa, pitkäjänteinen ponnistus. Maakunnalla on oman rakenne-muutoshistoriansa nojalla jo nyt vahva rooli tällaisen yhteistyön rohkaisijana ja esimerkiksi Turku Business Regionin vetämän Talent Boost -yhteistyön pohjalta tätä on hyvä kehittää edelleen.

Varsinais-Suomi on monessa teemassa ja toimialoilla kansainvälisesti aktiivinen ja menestyvä. Vahva maakunnallinen viestintä on tärkeä osa maakunnan tunnettuuden lisäämistä ja muun muassa maakuntakuvan rakentamista. Kun maakunnan elinkeinot ja osaaminen tehdään tutuksi valituilla kansainvälisillä areenoilla, on myös kansainvälisten kumppanien, yritysten ja osaajien houkuttelu jatkossa helpompaa. Samalla tuetaan ja rohkaistaan osaajien alueellista liikkuvuutta myös maan sisällä.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 16) Talous ja elinkeinot kasvavat ja menestymme globaaleilla markkinoilla olemalla kansainvälinen ja avoin maakunta.

VERKOSTOT

- Kansainvälisten asioiden foorumi
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Central Baltic Interreg
- Interreg Europe
- Sisämarkkinaohjelma

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS

38

PALVELUJA VIENTIYRITYKSILLE

Luodaan kansainvälistyviä yrityksiä palveleva konsepti, jossa yhdistetään verkostoituminen, valmennus ja julkiset Team Finland -palvelut.

Konseptin avulla pyritään aktivoimaan potentiaalisia vientiyrityksiä julkisten palveluiden pariin ja hyödyntämään yritysryhmien synergioita kansainvälistymisvalmiuksien kehittämisessä. Tarjotaan yrityksille valmennusta, sparrausta ja verkotetaan yrityksiä keskenään sekä kansainvälistymisen asiantuntijoiden kanssa.

Useilla maakunnan kärkiklustereilla on merkittävää yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistoimintaa, jonka tuloksena syntyy uusia tuotteita. Verkostojen avulla voidaan muodostaa laajempia kansainvälistymiseen tähtäviä yritysryhmiä, jotka ovat yksittäisiä yrityksiä kilpailukykyisempiä kansainvälisillä markkinoilla. Valmennusta tarvitaan esimerkiksi digitaalisten alustojen hyödyntämiseen, sillä pandemian myötä niiden käyttö tulee osittain korvaamaan fyysisiä tapaamisia ja messuihin osallistumista.

Palvelujen kohderyhmänä ovat etenkin pk-yritykset. Ne ovat usein muusta potentiaalistaan huolimatta liian pieniä kilpailemaan kansainvälisillä markkinoilla yksin, toisin kuin suuret yritykset, joilla itsellään on osaamista ja resursseja kansainvälistymisen edistämiseen.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 16) Talous ja elinkeinot kasvavat ja menestymme globaaleilla markkinoilla olemalla kansainvälinen ja avoin maakunta.

VERKOSTOT

- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Business Finland
- Sisämarkkinaohjelma
- InvestEU

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

39

PAIKKARIIPPUMATON REKRYTOINTI

Tuetaan paikkariippumattoman rekrytointikulttuurin käyttöönottoa ja poistetaan paikkariippumattoman työnteon esteitä.

Digitalisaatio on tuonut yritysten ja organisaatioiden toimintoihin ja henkilöstön sijoittumiseen uusia mahdollisuuksia. Sen mukanaan tuoma toimintakulttuurin muutos on mahdollisuus parantaa maakunnan veto- ja pitovoimaa erityisesti asiantuntijatehtävissä työskentelevien suhteen. Paikkariippumattomuus ja etätö tuovat myös uusia mahdollisuuksia vammaisten ja pitkäaikaissairaiden potentiaalinen hyödyntämiseen, kun liikkuminen ei ole työnteon edellytys.

Koronapandemian seurauksena etätöskentely lisääntyi merkittävästi ja osoittautui monelle sopivaksi tavaksi tehdä töitä. Poikkeusolot tarjosivat erityisesti asiantuntijaorganisaatioiden työnantajille ja työyhteisöille mahdollisuuden harjoitella etä- ja hybridityöskentelytapoja minkä tuloksena huomattiin, että etätöissä työn laatu voi olla jopa jaettua fyysistä työympäristöä parempi. Työn tekemisen ympäristöön suhtaudutaan uudella tavalla, vapaammin.

Paikkariippumaton rekrytointi tarkoittaa, että työn suorittaminen ei ole paikkaan sidottua. Paikkariippumattomuus tukee myös monipaikkaisuuden tavoitteita ja se voi olla erityisesti mahdollisuus laajemmin kansallisten ja kansainvälisten osaajien houkutteluun. Paikkariippumattoman rekrytointikulttuurin käyttöönoton tukemiseksi tarvitaan ymmärrystä uudenlaisesta työskentelystä ja siihen liittyvistä tarpeista, mahdollisuuksista ja ehdoista. Lisäksi tarvitaan tehokkaita väyliä osaajien tavoittamiseksi.

Paikkariippumattoman rekrytointikulttuurin ja yrittäjyyden edistäminen tapahtuu rakentamalla avointa rekrytointipolitiikkaa, anonyymein ja osaamisperusteisin rekrytointikäytännöin. Siten valjastetaan Varsinais-Suomen käyttöön ei vain koko kansallinen, vaan myös kansainvälinen osaamispotentiaali.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 17) Maakunta houkuttelee yhä enemmän osaajia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

VERKOSTOT

- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä

RAHOITUS

- Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE)

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 13 ILMASTOTEKOJA

40

OSAAMISTARPEIDEN ENNAKOINTI

Ennakoidaan kärkitoimialojen osaamistarpeet ja kehitetään osaavan työvoiman saatavuutta.

Alueellinen osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointi yhdessä kansallisen ennakoinnin kanssa muodostaa perustan Varsinais-Suomen kärkialojen osaamistarpeiden tulevaisuustyölle. Varsinais-Suomessa ennakointityö tarkoittaa Ennakointiakatemian, oppilaitosten ja korkeakoulujen oman ennakoinnin sekä TE-hallinnon muodostamaa kokonaisuutta, jota tuetaan kansallisella ennakointitiedolla. Sen keskeinen tavoite on saada tulevaisuuden ennakoidut osaamistarpeet osaksi koulutuksen suunnittelua.

Sekä väestönkasvu että alueen elinkeinoelämän osaajatarpeen varmistaminen edellyttävät Varsinais-Suomessa kasvavaa työperäistä maahanmuuttoa. Painopisteenä tulee olla työvoimapulasta kärsivät alat sekä TKI-toiminnan kärki- ja kasvualojen kannalta olennaiset erityisosaajat, opiskelijat ja tutkijat. Ulkomaalaisen osaajan rekrytointiprosessi on monivaiheinen kokonaisuus, jossa sisällöllisten ja teknisten kysymysten lisäksi tärkeitä ovat perehdytykseen, kotoutumiseen ja viihtyvyyteen liittyvät tekijät. Tarvitaan yrityksille selkeä polku kansainvälisten osaajien rekrytointiin. Tarvitaan myös työnantajien aktivoimista palkkaamaan Varsinais-Suomessa opiskelevia kansainvälisiä opiskelijoita muun muassa tekemällä korkeakouluopiskelijoiden työharjoittelut ja yritysprojektit tunnetummaksi.

Kansainvälisen rekrytoinnin ja osaamis- ja työperäisen maahanmuuton osalta Varsinais-Suomi toimii osana kansallista toimintamallia. Kansallisesti tärkeä toimija on erityisesti Business Finland ja sen Talent boost-ohjelmat. Lisäksi TEM:n, OKM:n ja Turun kaupungin välinen ekosysteemisopimus sisältää työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä toimia.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 17) Maakunta houkuttelee yhä enemmän osaajia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

VERKOSTOT

- Ennakointiakatemia
- Meriteollisuuden asiantuntijaryhmä
- Lääke- ja terveysteknologiaryhmä
- MYR-koulutusjaosto
- MYR-elinkeinojaosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Erasmus+

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA

41

KIINNITTYMINEN ALUEELLE

Luodaan olosuhteet, jotka edistävät toimijoiden kiinnittymistä alueelle ja viestitään kansallisesti ja kansainvälisesti hyvistä elämän ja yrittämisen edellytyksistä Varsinais-Suomessa: palveluista, työ- ja tutkimusympäristöstä, turvallisuudesta ja ainutlaatuisesta ympäristöstä.

Varsinais-Suomi tarjoaa osaajille ja yrityksille erinomaiset puitteet hyvään elämään ja menestykseen. Maakunnan toimivat hyvinvointipalvelut, puhdas ympäristö, infrastruktuuri, koulutus, tutkimus, taide- ja kulttuurikenttä sekä innovatiivinen teknologia ovat vahuuksia, joilla Varsinais-Suomi voi kilpailla koulutetusta työvoimasta. Kyse on samalla alueellisesta pitovoimasta, joka muodostuu useista erilaisista komponenteista.

Osaajien ja asukkaiden kiinnittyminen Varsinais-Suomeen edellyttää hyvistä elämän edellytyksistä huolehtimista ja niistä viestimistä. Viestitään voimakkaasti paitsi alueen elinkeinoelämästä, ainutlaatuisesta ympäristöstä ja arjen turvallisuudesta, myös sivistyspalveluista, vapaasta sivistystyöstä ja kulttuuriperinnöstä. Panostetaan uusien asukkaiden asettautumispalveluihin ja palveluista kertomiseen. Kanavoidaan rahoitusta viestinnän lisäksi kokeileville hankkeille ja startupeille, ja suhtaudutaan uteliaan myönteisesti myös luoviin ja toimialarajat ylittäviin kokeiluihin. Kerrotaan laajasti alueen uteliaisuudesta, aktiivisuudesta ja uskalluksesta, niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 17) Maakunta houkuttelee yhä enemmän osaajia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

VERKOSTOT

- Kansainvälisten asioiden foorumi

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Kaupunkien ekosysteemisopimukset
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

4 HYVÄ KOULUTUS | 5 SUKUPUOLTEN TASA-ARVO | 8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 16 RAUHA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO

42

LUONNON MONIMUOTOISUUS

Otetaan käyttöön ja etsitään keinoja, joilla luonnon monimuotoisuutta parannetaan yritysten ja kuntien vastuullisuus- ja kestävyystavoitteiden kautta.

Luonnon monimuotoisuus, eli biodiversiteetti, tarkoittaa ekosysteemien lajien ja geenien kirjoa maailmassa tai tietyssä luontotyyppissä. Luonnon monimuotoisuuden merkitys elämälle maapallolla on kiistämätön, ja keskeinen tekijä myös kaikelle ihmisen toiminnalle. Biodiversiteetti on kuitenkin jatkuvasti köyhtymässä ja suurimpia syitä tälle ovat erilaiset ihmistoiminnan vaikutukset.

Yritysten ja kuntien luontokestävällä toiminnalla voidaan saavuttaa merkittäviä edistysaskeleita monimuotoisemman luonnon edistämiseksi. Asukas- ja kuluttajakäyttäytyminen vaikuttaa ja luo painetta muuttaa toimintatapoja monimuotoisuutta tukevaksi. Yritysten ja kuntien vastuullisuus- ja kestävyystavoitteet tulee ymmärtää niin liiketoiminnan välttämättömänä osana ja kannusteena kuin ihmisten asumisvalintojen ohjaajana.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 18) Maakunnan kehittäminen tapahtuu luonnon kanssa sopusoinnussa ja sen arvot huomioiden. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen nähdään välttämättömyytenä ja sitä tuetaan myös digitalisaation ja ennakoinnin keinoin.

VERKOSTOT

- Vesienhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä
- Vesistökuunnostusverkosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

43

MATKAILUN EDELLÄKÄVIJÄ

Tehdään Varsinais-Suomesta kestävän matkailun edelläkävijämaakunta.

Varsinais-Suomi on monipuolinen matkailualue, jossa korostuvat samanaikaisesti luontokohteet, kuten Saaristomeri, saaristo ja kansallispuistot, sekä kaupunkikohteet. Näissä kohtaavat paikallis- ja kaupunkikulttuuri, Suomen historia sekä maakunnan monipuolinen ruokakulttuuri. Varsinais-Suomi saaristo-, luonto- ja kulttuuri-matkailun kohteena huomioi laaja-alaisesti matkailun eri muodot, kuten esimerkiksi maaseutu-, pyörä-, ruoka- ja lähimatkailun, sekä terveys-, liikunta- ja kulttuurimatkailun.

Kestävän matkailun varmistaminen koko maakunnassa on matkailualan toimijoiden yhteinen tahto, joka on kuvattu Varsinais-Suomen "Yhdessä kestävää kasvua 2.0" -tiekartassa. Tiekarttatyön tarkoituksena on muun muassa alueen yritysten toiminnan ohjaaminen kestävän matkailun edellyttämien toimintatapojen käyttöön sekä mm. sähköisten jakelukanavien kattava käyttöönotto. Kestävän matkailun kehittäminen on yritysten, kuntien, asukkaiden ja alueorganisaatioiden yhteinen tavoite. Tiekarttatyö kokonaisuutena painottaa kestävän matkailun, tiedolla johtamisen ja digitalisaation perustuvien ratkaisujen kehittämistä. Matkailun kehittämistä tehdään samalla asukaslähtöisesti.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 18) Maakunnan kehittäminen tapahtuu luonnon kanssa sopusoinnussa ja sen arvot huomioiden. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen nähdään välttämättömyytenä ja sitä tuetaan myös digitalisaation ja ennakoinnin keinoin.

VERKOSTOT

- Avoimen tiedon verkosto
- Kulttuurifoorumi ja Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta
- Matkailufoorumi
- Ruokakehittäjien foorumi

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Maaseudun kehittämisohjelma
- Euroopan meri- ja kalatalousrahasto
- Alueiden kestävän kasvun ja elivoiman tukeminen (AKKE)
- Business Finland
- Central Baltic Interreg
- Baltic Sea region Interreg
- Luova Eurooppa

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA | 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT | 12 VASTUULLISTA KULUTTAMISTA | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ

44

SUOJELU- JA VIHERRAKENNEVERKOSTO

Kunnat, valtio ja maanomistajat toteuttavat yhdessä luonnon monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä ja perustavat riittävän kattavan suojelu- sekä viherrakenneverkoston.

Monimuotoinen luonto tuottaa meille kaikille elintärkeitä palveluja, joita kutsutaan ekosysteemipalveluiksi. Ekosysteemipalveluihin kuuluvat muun muassa sellaiset ihmistoiminnalle keskeiset asiat kuin ruoka, pölytys, ravinteiden kierto, puhtaan juomaveden saatavuus ja tulvien torjunta, raaka-aineet, hiilinielut, puhdas hengitys-ilma, lääkkeet sekä virkistys ja terveys.

Monimuotoisen luonnon ylläpito ja luonnon tilan parantaminen perustuu riittävän kattavaan ja toisiinsa kytkeytyvään suojelu- ja viherrakenneverkoston. Valtion suojelutoimenpiteiden lisäksi on välttämätöntä toimia alueellisesti ja paikallisesti. Erittäin tärkeitä toimenpiteitä ovat vapaaehtoiset maanomistajalähtöiset suojeluratkaisut, joita rahoitetaan mm. METSO- ja HELMI-ohjelmien kautta. Lisäksi kuntasektorin nykyistä vahvempi osallistuminen alueensa luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen on tarpeen. Kuntatasolla yleiskaavallinen viherrakenteen kokonaisvaltainen tarkastelu mahdollistaa osallistuvan ja avoimen prosessin kunnan maankäytön ohjaamisessa. Kunnan viherrakenne on keskeinen osa myös virkistys- ja matkailuteemojen kehittämisestä sekä ympäristön tuottamien hyvinvointi- ja terveyspalveluiden kokonaisuutta.

Tämä toimenpide liittyy tavoitteeseen 18) Maakunnan kehittäminen tapahtuu luonnon kanssa sopusoinnussa ja sen arvot huomioiden. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen nähdään välttämättömyytenä ja sitä tuetaan myös digitalisaation ja ennakoinnin keinoin.

VERKOSTOT

- Vesienhoidon suunnittelun yhteistyöryhmä
- MYR-ilmastovastuujaosto
- Vesistökuunnostusverkosto

RAHOITUS

- Suomen rakennerahasto-ohjelma
- Life

LIITÄNTÄ YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA | 13 ILMASTOTEKOJA | 14 VEDENALAINEN ELÄMÄ | 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ